

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 17.

A nagyváradai „selyemgyár”.

Mikor ez a titokzatos hír a helybeli sajtó útján nyilvánosságra került s nyomában ezer munkásnak ígért foglalkozást, Rátkay József községi iskolai igazgató tanítónk kérdést tett a m. kir. országos selyemtenyésztési hivatal feje Bezerédj Pál miniszteri meghatalmazott urnál, *mi-
ben áll ez az ügy?* mert a pancsovai és újvidéki fonógyárak mellé 1898-ik évben építtette az állam a harmadik selyemfonódat, Tolnán, mely 66 méter hosszú, 10 méter széles és 8 méter magas emeletes munkateremben 350—400 munkásnak ad foglalkozást, tehát nem véli lehetnek, hogy az országban termelt gubók, még egy évtized elmúltával is, anyagot adjanak egy magán kezelés alatt álló gyárnak.

Rátkay József felküldötte a helyben megjelent lapok közleményeit, kifejezést adva azon aggodalmának, hogy vagy *magánérdekek kielégítésére akarják felhasználni Nagyvárad hatóságát* vagy pedig »uraságoktól levetett« gépekkel felszerelnek egy épületet s pár év múlva — mikor 150—200 ezer forint már elúszott, itt marad egy, sok más vállalatához hasonló »gyár«, melyet »kerülni fog nappal a gyerek s kerülni a tolvaj ójszaka«.

Bezerédj Pál miniszteri meghatalmazott úr igen részletesen válaszolt Rátkaynak, mely válaszból kitűnik, hogy igenis — magánérdekek istápolására akarták felhasználni Nagyváradot.

Válaszolt dr. Sarkadi Lajos kereskedelmi és iparkamarai titkárnak; válaszolt

dr. *Bulyovszky* Józsefnek, Nagyvárad város polgármesterének s e válaszok a legvilágosabban mutatják meg miben állhat a Nagyváradon felállítani szándékolt »selyemgyár« ügye.

A válaszokat egész terjedelmükben alább közöljük. E válaszokból, sajnos, az tűnik ki, hogy egy szép reménnyel szegényebbek lettünk ismét.

* * *

Nagyvárad polgármesteréhez a következő levelet intézte a m. kir. országos selyemtenyésztési hivatal feje:

3370—1899. szám.

Igen tisztelt Uram!

Habár a napokban indulok Pestre, hol talán személyesen lesz szerencsém találkozni, már most kívánok válaszolni január hó 17-én kelt szives soraira, hogy minél tüzetesebb felvilágosítást adhassak. A dolog érdemét illetőleg első kérdés az, hogy minő gyárról van szó? Selyemgombolyító gyárról, hol gréget állítanak elő? vagy selyemsodró, vagy pedig selyemszövő gyárról? Ami a selyemgombolyító gyárat illeti ilyen az országban tényleg három létezik, Pancsován, Újvidéken és Tolnán. A tolnai selyemgombolyító gyárat a kormány magának tartja fenn és saját kezelése alatt fogja üzemben tartani. A pancsovai és az újvidéki selyemgombolyító gyár pedig két francia háznak 10 évre bérbe adva van. Egy negyedik selyemgombolyító gyár felállítása végett épp most szándékozom Győrbe menni és az ügyet a várossal tisztába hozni. De ezen gyárra is, ha létesül, már két vállalkozó van, az egyik Udineből a másik Milanóból.

Miután ezen négy selyemgombolyító gyár összesen mintegy 500 orsóval feldolgozza gubóink azon részét, melyet nem vagyunk kénytelenek régi üzleti összeköttetéseink fenntartása érdekében külföldre eladni: nem hiszem, hogy selyemte-

nyésztésünk annyira fejlődjék, hogy képesek lennénk 2—3 év leforgása előtt egy ötödik selyemgombolyító gyárat létesíteni, melyre Baja volna a legalkalmasabb hely. Ezekből látni méltóztatik, hogy a kormány saját régiéjében csak egy selyemgombolyító gyárat tart fenn, mely évenként mintegy 10—12 ezer kilogramm gréget produkál. Miután azonban az ország épp a selyemtenyésztéstől megkivánja azt, hogy a saját erejéből tartsa fenn magát és hogy az ügy propagálásával járó tetemes kiadásait üzleti bevételeiből fedezze, lehetetlen, egy a gubók mint a nyers selyem eladásánál keletkező bármely concurentiának tért engednünk és így teljesen kivan zárva az, hogy akár gubóink akár selymünk eladásánál saját vállalatunkon kívül bármely más vállalat érdekért szolgálhatnánk. Így áll a dolog, ha a selyemgombolyító gyárról van szó. A mi a selyemsodró gyárok (filáturák) felállítását illeti, nem hiszem, hogy erre vállalkozók volnának, mert egyrészt nagy a külföldi, különösen a svájci concurentia, másrészt mivel inkább használtatik fel a grége sodortalanul, annál kevesebb van a sodrógyáraknak létjoguk. Ha azonban mégis ilyen gyárról van szó, akkor a szükséges vizierő megszerzése czéljából sziveskedjék gróf Csáky Lajos országgyűlési képviselő urhoz fordulni, ki egy ily hatalmas és biztos természetes vizierő birtokosa. Ezen kívül, hogy hol található az országban még ily természetes vizierő, ez iránt azt hiszem, a kereskedelemügyi Miniszteriumban nyerhetne leginkább kellő felvilágosítást. Ez irányban különben figyelmébe ajánlanám Krassó-Szörény vármegyét, hol a selyemtenyésztés már is meglehetősen el van terjedve, továbbá Pozsony és Trencsén vármegyét valamint Kőszeg vidékét, hol szintén található biztos természetes vizierő, a melyel a tapasztalás szerint olcsó napszámok is szoktak járni.

Ami a villamos erőt illeti, ily nagyobb vállalatot csak egyet ismerek az országban és ez gróf Batthyány Lajos telepe Ikervárton, Vasvármegyében. Végre, ha selyemszövő gyárról volna szó, azt hiszem, hogy az illető gyárosok is osztani fogják nézetemet, miszerint egy ily gyárat első sorban valamely főváros közelében

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Kaimán-fogás Venezuelában.

Angolból ford.* Dr. Némethy Gyula.

A délamerikai kaimán jobban hasonlít a ganges-i krokodilushoz, mint déli államaink (t. i. Észak-Amerika déli része) alligátorához. A kaimán koponyája nagyobb és kevésbé lapos, mint az alligátoré, a fej és hát kidudorodásai erősebbek, a fogak elhelyezkedése más, végre a lábujjak hártványzottabbak, csaknem kizárólagos vizitartózkodásához képest. »Nagyon otrombák szárazon«, mondá hidász barátunk, »s azért ha utánad jön valamelyikük, várd meg mikor egyenesen neked tart, s akkor tégy egy kanyarulatot valamerre, mert roppant idővesztéssel tud csak megfordulni úgy, hogy néhány kanyarodással végkép ki lehet fásasztani: Ugyan azt a vizitartózkodás adta még, hogy a kaimánt, ha megfogott valakit, nem falja fel rögtön, hanem gondosan eltemeti, s megvárja míg megpuhult az izmokban. Ez a tudósítás, hogy t. i. a kaimán bon vivant, nem növelte bizodalunkat iránta. Némi titkos rettegés fogott el bennünket, az élvezet előízével elegeesen, midőn Curacoánál kikötöttünk s egy kisebb gőzhajót vettünk igénybe Maracaibo felé. Az államokban oly sok oly sok rémes történetet hallottunk, kígyókról,

skorpiókról maláriáról, sárgalázról, hogy lelkünk el volt készülve a leg-rosszabbra is.

Huszonnégy órai utazás után Maracaibo-ba érkeztünk, egy fehér városba, melyet nem üdit fel növényzet, kivéve a tóparti kókuszpalmákat, amelyek északi szemeinket a délővi napfény ragyogásával vakították el. Mindazonáltal Maracaibo-ból a legkellemesebb emlékeket hoztuk magunkkal a forróság ellenére, amely déltájban csaknem elviselhetetlen volt. Egy kis oldal-kerekes gőzhajón, a vízi járművek nem valami díszpéldányán hajóztunk lefelé a Maracaibo tavon. A melegség átható volt, s még azok jártak legjobban a Los Andes utasai közül, akik a földézetet köthintában aihattak. Reggelre Ceibába értünk, amely a tó déli részén fekszik, itt kikötöttünk s egy kis kirándulást tettünk vasuton az ország belsejébe, este visszatérve a Los Andes-hez . . .

A fák sokszínű orchideákkal pompáztak, melyek közül egyik-másik élet őszönnel megáldott teremtés gyanánt tűnt fel; sokféle majom mászott-kuszott, ugrándozott az ágak között. J**** le is lőtt egyet a nagy veres majmok közül abban a reményben, hogy szert tesz a bőrre, de az állat teste a moesár mélyébe esett, ahonnan nem lehetett előkeríteni. Ezek a majmok majdnem akkorák mint egy irlandi veréb, ugyanolyan szőrözettel, s bozontos szakállal szegett pofával. Mikor a napsugarak rávilágítottak a képre, akkor pillantottuk meg először a kaimánokat. Némelyek uszáltak a vízben,

mint fekete fatöncök, (oly esőndes mozdulataik vannak uszás közben, s annyira elmerül testük, hogy mi legelőbb nem tudtuk megkülönböztetni azokat az uszó fatörzsektől); a többiek süt-kéreztek a parton, ahonnan nagy loccsanással buktak a vízbe mihelyt megpillantották közelgő csónakunkat. Puskáink derekasan működtek s mi valóban jelentékenyen megtizedeltük a kaimán-állományt, ámbár néha egyikünk-másikunk csakugyan fatönckre lőtt, azok a golyók pedig amelyek nem röpültek derékszög alatt, bántalom nélkül pattantak vissza e hullók vastag és erős bőréről . . . Az a régi nézet, hogy a krokodilust csak szemébe irányított golyó öli meg, hamisnak bizonyult. Egy modern Winchester vagy Martini-puska golyója, ha vitális helyen s kellő szög alatt furódik belé a testbe csaknem föltétlenül halált hozó. Megsebesítve, e bestiák rettenetes bögést hallatnak, egy megvadult bika hangjához hasonlót, hányják-vetik magukat, hatalmas bul-lámokat verve farkukkal. Mindazonáltal halál-küzdelmük meglehetősen hidegen hagyja az embert. En legalább sohasem tudtam legyőzni ellenszen-venem még oly kicsiny vagy jelentéktelen me-legvérű állat megölése vagy ennek szemlélete iránt, de ezen leelkedő ördögi teremtetek iránt még csak szikrája se támadt föl bennem az irtalomnak . . .

Vezetőnk ajánlkozott, hogy megmutatja nekünk a kaimán-fogás belföldi módját. Némi távolságra evezettünk a várostól; majd kikötve, a part mellett sétáltunk vezetőnkkel élünkön,

* Public Opinion, March. 17. 1899.

igyekezzünk létesíteni, t. i. vagy Bécs, vagy Budapest közelében. Ezen czélből azt hiszem, Pozsony és Trencsén vármegyék volnának első sorban tanulmányozandók, ezek után Sopronvármegye, hol Vimpácson, közel Pécshez, Huber urak már is bírnak egy selyemszövő gyárat, végül Kőszeg város vidéke, melynek népe gyári munkákra határozottan alkalmas. De még egy helyet kívánok az illető urnak figyelmébe ajánlani és ez Székesfejérvár. Igaz, hogy e város kissé távolabb esik Bécstől, de annál közelebb van Budapesthez. Igaz az is, hogy Székesfejérvárott, részint a környékén levő nagy uradalmak, részint Budapest közelsége miatt, a napszám viszonyok nem igen kedvezők. Van azonban Székesfejérvárnak egy nagy előnye, mely szerintem nem lett eléggé méltányolva és ez az, hogy e város vize kelmék festésére kiválóan alkalmas és miután e város azon hely, hol a legtöbb és legszebb kelméket festik az országban, azt hiszem, hogy e körülmény tanulmányozás tárgyát képezheti. Azt konstatálhatom, hogy nemcsak Magyarországon, de Európában, a Duna vize egyike a legalkalmasabbaknak a selyemfonásra oly annyira, hogy eddigi összes gyáraink a Duna mentén vannak, ép azért, mivel a külföld gyakorlati és tudományos véleménye alapján arról győződünk meg, hogy az, miszerint selymünk a világ legelső selymével egyenrangú, első sorban a Duna vize lágyágának köszönhető. Nem vagyok eléggé szakember a selyemszövetek festésében, hogy biztosat mondhassak. De ha nemcsak selyemszövősről, hanem festésről is volna szó, ismétlem, hogy ezen kérdés tanulmányozandó volna.

A Duna mentén nem ismerem alkalmasabb helyet Komáromnál, mely város áldozatkész olesó és jó munka erővel bír, közel van Bécshez és hol a selyemfestésre alkalmas víz található. A mi végre azon kérdést illeti, hogy mely vidékeken volna a nép legalkalmasabb a selyemszövéstet, határozottan állíthatom, hogy Torontál és Krassó-Szörény vármegyében, hol minden házában vannak szövőszékek és hol alig van nő, ki ezen iparral már gyermek kora óta ne foglalkoznék. Husz évi tapasztalatom, hogy egy Torontáli vagy Krassó-Szörény megyei munkásnő, félannyi idő alatt tanulja meg a selyemfonást, mint az ország bármely más vidékének munkásnője. Ezekben elmondottam mindazt mit az ügyről tudok és habár talán a legközelebbi napokban személyesen lesz szerencsém Budapesten, mégis jónak talátam mindezt, a körülményekhez képest lehető praecizióval megírni. Szegszárd, 1899 április hó 13-án. Hazafiai tisztelettel Bezerédj Pál, s. k.

Iparkamaránk titkárához ugyanezen tárgyban a következő levelet intézte *Bezerédj*;

akik fürkésző szemekkel tekintett a folyóra. Végre megállva fölkiáltott: »Kaimán, kaimán!« rámutatva egy helyre, ahol néhány tutajhoz hasonló tömeg mutatkozott. Intett, hogy e sűrűbe bújva várjuk a történéndőket. Vagy másfél angol rőf hosszú fűzfa-vesszőt vágva erős fűvel karikává formálta azt, majd erős kötélből hurkot erősített hozzá, rákötözte azt fa-háncscsal egy néhány helyen úgy, hogy az egész egy hurkot képezett. A hurok alsó felével aztán frissen ölt birkahusból koczot kötött. Levetkőzve, az indián bevitte e hurkot a folyóba vagy négy 5 láb mélységű helyre. Majd egy iszapba vert karóhoz erősítette a hurkot, olyanformán, hogy a kocz vagy két ujjnyira a víz felületén alumaradt. Elkészülvén e tőrrel, vadászunk elkezdte csapkodni a vizet, alá alá bukva s utánozva az ivó tehén hangját. E művelet után csakhamar megmozdult az eddig lomha tömeg s felénk közeledett. Mialatt felénk tartottak a tulsó parton egy benszülött asszony közeledett szennyruhát hozva magával. Meztláb volt, föl-kötött szoknyával, s a vízbe gázolva, b mártotta a ruhát, majd egy lapos kövön elkezdett sulykolni. A kaimánok meglátták ezt, s megfordulva a gyanutalan »lavandera« (mosónő) felé tartottak. Kiáltásaink, taglejtéseink csakhamar figyelmessé tették az asszonyt, aki gyorsan kifutott a vízből, boldogabb időkre halasztva a szennyesmosást...

A csalódott kaimánokat ismét visszaterelte vezetőnk locspolása, s végre egy, valami tizen-

5598. szám. 1899.

Tekintetes dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkár urnak Nagyvárad

E perczen veszem a Nagy-Váradon megjelenő »Szabadság« egy számát, a melyben a polgármester által Schuh bécsi cég ajánlatára Nagyváradon egy selyemszövő gyár létesítése tárgyában egybehívott városi bizottság értekezletről közzé tett tudósítás szerint Tekintetes ur a következőket mondotta: »A kereskedelmi miniszteriumban azonban akkoriban távolról sem gondoltak Nagyváradra. Tárgyalás folyt később ebben a dologban a földmivelségi Miniszteriumban is. Ott Bezerédj István országos selyemtenyésztési felügyelő irányította rá az illetékes körök figyelmét Nagyváradra. Rendkívül kedvezőnek mondotta az éghajlati és természeti viszonyokat az eperfák és selyemhernyók tenyésztésére. Ezen a nyomon indult meg a cég is, mikor alkalmas várost keresett a gyár felállítására s Nagyváradal tárgyaltak először, holott több város tett a cégnek ajánlatot. Minden ez iránybani félreértések kikerülése végett, szükségesnek tartom tekintetes urral a következőket közölni: Egy Tuszka nevű női orvos Budapestről azon kéréssel fordult hozzám, hogy egy nagybátyja érdekében, ki selyemszövő gyárat óhajt létesíteni Magyarországon, közölném vele tapasztalataimat a selyemtenyésztés és selyemipar terén Magyarországon és mondanám el, hol volnának nézetem szerint ily gyárak felállíthatók. Állomásból kifolyólag kötelességemnek tartottam erre válaszolni és megneveztem az összes helyeket, melyekről hittem, hogy a jelzett czélra alkalmasak lehetnek. Eddigi tapasztalataimból tudván, hogy a gyárosok a helyek megválasztásánál, hol selyemszövő gyárat létesíteni kívánának kizárólag Bécs és Budapest közelségét tartják szem előtt, természetes, hogy ez esetről nem is gondolhattam Nagyváradra, mint ez Tuszka urhoz másolatban idecsatolt válaszom tanúsítja. Teljesen megfelel azonban a valóságnak az, hogy a selyemtenyésztés és szederfatenyésztésre Nagyváradot és vidékét nagyon alkalmasnak tartom. Ismételni kívánom, hogy ha nem gondoltam egy selyemszövő-gyár létesítéséhez a hely megválasztásánál Nagyváradra, ez kizárólag csak azért történt, mert eddigi tapasztalataim szerint minden gyáros első feltétele az volt, hogy gyárat a nagykereskedelmi góczpontok leh. tő közelében állítsa fel, első sorban az osztrák határhoz illetőleg Bécshez lehetőleg közel. Különös sulyt fektetek e kijelentésemre, nehogy háládatlannak tünjek fel Nagyvárad közönsége irányában, mely úgy a selyemtenyésztés, mint a szederfatenyésztés iránt mindig hazafias érdeklődést tanúsított.

három láb hosszúságu vagy tizenkét angol rőfnyire közeledett hozzá, visszahökölt, majd ismét előrehatott. Rejtekhelyeinkből láttuk jól, hogy a szörnyeteg szemei az »emberi koczra« voltak szögezve. Aztán mivel a szörnyeteg gyorsabb mozdulato! tett vezetőnk csekélyebb vízbe húzódott vissza, lassacskán hagyva föl a pocskolással, mintha nem vette volna észre a bestia közeledését. Mikor a kaimán vagy nyolcz lábnyira közeledett a koczhoz, az indián jónak látta elhagyni a vizet, mert az állat nagyon gyorsan tud mozogni a saját elemében. Egy kissé közelebb jöve, a kaimán megszimatolta a koczot s egy pillanat múlva hatalmas állkapcsai összecukódtak fölötte, felső állkapcsa a kötél és vessző körön belül alsó állkapcsa alatta.

Vezetőnk nyomban összerántotta a hurkot, melyen a fűzfa-vessző összetört, a kötél pedig szorosan átfogta a szörnyeteg fejét, belekapaszkodva a felső állkapocs fogaiba. Közös erővel partra rántottuk az állatot s egyikünk puskája menten véget vetett meglepetésének.

Visszatérve Encontradosba, figyelemmel kísértük utolsó zsákmányunk megnyuzatását. Ez meglehetősen egyszerű és kezdetleges módon történt. A krokodil bőrét a hátgerinczről lefelé fejtik le, mert a hátgerincz táján lévő nem lehet használni. A bőrt aztán egy darabban levakarják sóval, arzenikummal bedörzsölik s durva oldalával lefelé kiterítik a melegfüvenyre — száradni.

Néhány hét előtt keresett fel engem először Schuh gyáros ur Budapesten, mely alkalommal megbeszéltek a dolgot és csakis akkor érintett meg Nagyvárad is, mint egy olyan hely, melyet Schuh gyáros a fentiek daczára esetleg még is alkalmasnak tart egy ily gyár felállítására. Schuh gyárost nem ismerem, nevét nem hallottam addig míg ezt Tuszka orvos ur előtem fel nem említette. Nem felel meg tehát a tényállásnak az, hogy az ügy a földmivelségi Miniszteriumban tárgyalatott volna és hogy én irányítottam volna az illetékes körök vagy Tchuh ur figyelmét Nagyváradra, mit annál kevésbbé tehettem, mert arra, hogy ezt megtehessem, mi némi morális felelősséggel jár, a Schuh céget nem ismerem eléggé. Továbbá még csak azt vagyok bátor felemlíteni, hogy arról igenis van tudomásom, hogy a Schuh cég Győr és ha jól emlékszem, Komárom város polgármesterével is érintkezésbe lépett hasonló gyár felállítása tárgyában. Remélem, nem veszi rossz néven Tekintetes ur e fölvilágosításaimat, melyek megadására kötelezve érzem magamat. Szegszárd, 1899 április hó 12-én. Hazafiai tisztelettel Bezerédj Pál s. k.

Főispán-változások.

Budapest, április 17.

A főispánok lét- vagy nemlétkérdése nemcsak őket magukat, nemcsak a szabadelvű pártot, hanem a vidéket is erősen foglalkoztatja, a mi természetes is, mert a főispán urak összessége képezi a közigazgatási rendszer tengelyét és ha ezt valahogy meg nem nyitják, úgy közéletünk folytatni fogja régi körforgását és a fejlődésnek nem sok hasznát fogjuk látni. Eddig csak annyi bizonyos, hogy két főispán megy: *Almássy* és *Szinnyej-Merse* István, de a proskripciós listán vagy még egy tucsat áll, a mi nem is tulságos sok. A régi rendszer központi bajnokai immár nyitl és elkeseredett harezot vivnak a Lloyd-klubban az ő mindenkor szolgálatkész satellesiek mellett, mert érzik és tudják, hogy ezek eltávolításával elhuzzák lábuk alatt a gyékényt és hogy nélkülök a legközelebbi választásoknál az ő mandátumoknak befellegzett. Mivel azonban a központi ribilliónak nem sok foganatja van és látjuk, hogy a szabadelvű párt u. n. inventáriuma egyszerűen elpártolt az új irány szöszlőioihoz, kinnt a vidéken akarják a mentési akeziót folytatni. Temesvárról írják, hogy az ottani vezérő egyéniségek Budapestről bizalmas értesítés kaptak, hogy az ő főispánjuk, *Molnár* Viktor is a proskribáltak között van. Mint a többi »tizenhárom próbás« rendszer hívei a központból kapott lökéshez és talán saját felfogásukhoz híven, megindították a mozgalmat, hogy a belügyminisztert kényszerítsék az ő basájuk megtartására. Hamarosan megállapodtak, hogy a főispán urnak diszes tíz éves jubileumot rendeznek és már most ajtóról-ajtóra járnak és pénz gyűjtenek, hogy az ünnepélyes alkalomból a főispán ur nagy nevére lekintélyes alapítványt tegyenek.

Ennyi ragaszkodással és bizalommal szentben aztán a belügyminiszternek el kell némulnia.

A kínai kaland.

Tegnap a kínai kaland már hivatalos formában is szóba került, még pedig *Lukács* pénzügyminiszter a bizottságban nyilatkozott róla nagyon óvatosan, nagy tartózkodással. Mindössze csak annyit mondott, hogy a mi lesz, az törvényes formák között lesz. Nos hát ez is valami; mert a külügyek vezetősége nem igen szokott alkotmányos formákkal törődni, dolgozik utólagos jóváhagyás reményében és póthitelek formájában. Ezt úgy mondja a pénzügyminiszter — ezuttal nem fogják tenni, hanem előre fognak ennyi vagy annyi milliót tőlünk

kérni állítólag a közös gazdasági érdekek tényleg az osztrák iparosok érdekeinek istápolására és meg is fogják kapni. Evvel a gondolattal tessék meg barátkozni jó előre. Jó szerencséről beszélhetünk, ha ez a kaland nem fog vérbe is kerülni és beérik a kabátunkkal és nem huzzák le egyuttal a bőrünket is. Ózre immár teljes biztonsággal lesz valami Wau-Wau vagy Hum-hum nevű kínai kikötőnk és körülte egy gyarmatunk. Mi nálunk idehaza ugymondják majd, hogy ez közös birtok, odakint pedig lesz Osterreichisches Reichsland, melynek lakói Magyarországot még hírből sem fogják ismerni és soha magyar lobogót nem fognak ismerni. A magyar szót a jó kínaiak valami tót nyelvjárásnak fogják gondolni és ha valaki az talán nekik mondani, nekik a magyar is gazdájuk volna, vagy mi, kétkedve ráznák a fejüket és kijelentnék, hogy az illető alighanem megérett a pekingi Lipótmezőre.

Az ezidei nagygyakorlatok. Csehország és Karintia lesz az ezidei nagygyakorlatok színtere. A tervezett magyarországi lovassági gyakorlatok a jövő esztendőre maradnak, amikor is nagy stílusban fogják keresztülvinni. A király a csehországi gyakorlatokon augusztus 31-étől szeptember 4-ikéig lesz jelen s a Leipa közelében levő reichstadi kastélyban fog lakni. Onnan egyenest Bécsbe utazik, majd szeptember 15-étől 20-ig Villachban, a karintiai gyakorlatok főhadiszállásán fog tartózkodni.

A házszabályok módosítása és az ellenzék. A függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt 10 órakor értekezletet tartott Kossuth Ferencz elnöklésével, hogy a házszabályok módosítására kiküldendő 21-es bizottságba beválasztandó tagjait jelölje. A párt elhatározta, hogy csak azon esetre jelöl tagokat, ha a kormány az eddig biztosított három hely helyet ötöt enged át a függetlenségi pártnak a bizottságban s ebben az esetben Kossuth Ferencz, György Elek, Thaly Kálmán, Tóth János és Hentaller Lajos párttagokat jelöli. — A Bartha Miklós elnöklése alatti Ugron-párt részéről Polónyi Géza fog a bizottságban résztvenni. A néppárt e dologban még nem tanácskozott.

A montenegrói trónörökös eljegyzése. Cettinyéből sürgönyzik, hogy Daniló trónörökös eljegyzését Jutta Alexandra rüecklenburgstrelitzi hercegnővel tegnap hivatalosan közzétették. Ebből az alkalomból tegnap délelőtt a székesegyházban ünnepi hálaadó istentisztelet volt, amelyen a fejedelmi család, a miniszterek, az állami hatóságok és a diplomáciai kar vettek részt. Ezután nagy katonai díszszemle volt. Cettinyében és az egész fejedelemségben nagy a lelkesedés.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 15.

Rég volt a Háznak olyan terjedelmes napirendje mint a mai.

Tizenhárom pontból és jobbra viczinálisokból áll. A kevesnél is kevesebben vannak, amikor Perczel Dezső elnök nagysokára, úgy tizenegy óra tájban az ülést megnyitotta.

A szombati ülés jegyzőkönyvét hitelesítik, elnök több kérvényt olvas fel és ezután a napirendre térnének át, ha. Pulszky Ágost személyes kérdésben nem kérne szót.

Pulszky ellene van a szekularizációnak.

Pulszky Ágost a szombati ülésen nem volt jelen és a ház naplójából olvasta, hogy amikor Lukács pénzügyminiszter azt jegyezte meg, hogy

a szekularizáció iránt való kérelmezést sokan írják alá, Rakovszky István közbeszólt, hogy: Pulszky képviselő is. Rakovszky — ugymond — ebben tévedett. Én nem írnam alá...

— Én aláírnám! — szól közbe Olay Lajos. ... is több alkalommal itt a Házban, de egyebütt nyilvánosan kijelentettem, hogy a szekularizációt nálunk politikai szerencsétlenségnek tekinteném, erre józanul törekedni nem lehet.

Rakovszky István személyes kérdésben szól, válaszolva Pulszkyknak. Pulszky kijelentését örömmel veszi tudomásul, annál inkább is, mert a kormánypárt egy oszlopos tagja mondta, hogy a szekularizációnak nem hive. Különben a pénzügyminiszter nyila kozatát, a szekularizációra vonatkozva szerencsésnek nem tartja. Mit szólna ahhoz a pénzügyminiszter, ha mi azt vetnének föl, hogy aláírásokat gyűjtünk aranybányája kisajátítására.

Pulszky Ágost kijelenti, hogy az a kérdés a pénzügy bizottságba szóba nem került és megjegyzi, hogy aki Lukácsnak a beszédét olvasta, abból tudhatja, hogy a pénzügyminiszter csak példát akart fölhozni.

— Mi is hozzá akarunk szólni! évődnek a baloldaliak az elnök felé.

Viczinális vasutak.

Kovács Pál előadó bemutatja a kereskedelemügyi bizottság jelentését a kir. szab. pécsbarcsi vasut 5 százalékos elsőbbségi kötvényének konvertálása és újabb beruházási kiadásainak elszámolása tárgyában; a belovár-—verőcsei helyiérdekű vasut engedélyezéséről; a magyar északnyugati helyiérdekű vasut jeblonicz-—brezovai szárnyvonalának engedélyezéséről és a budapest-—szentlőrinczi keskenyágú helyiérdekű vasutnak szabványos kettős vágányra és villamos üzemre való átalakításra tárgyában.

Gyors egymásutánban következnek ezután: Washingtonban 1897. év június hó 15-én kötött Egyetemes postaszervezési becikkelyezéséről a kereskedelmi miniszter törvényjavaslata és nyomban a viczinálisokat (köztük a margitta-—szilágy-somlyai) veszi elő, melyeket vita nélkül fogadtak el.

Magyartalanság és közjogi hiba.

A polgári jogsegély tárgyában Haagban létrejött nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló igazságügyminiszteri törvényjavaslatot Nagy Mihály előadó ismerteti.

Madarász József tiltakozott az ellen, hogy a magyar törvényhozás termében az idegenszerű kifejezések, a magyartalan beszéd annyira elharapódzott. Egyben kifogásolja, hogy a szerződés Ausztria-—Magyarország nevében jött létre, mert ez közjogilag nem helyes.

Plósz Sándor igazságügyminiszter elismeri, hogy a helyes kifejezés az lett volna, ha Ausztria és Magyarország nevében kötik meg a szerződést, de viszont, hogy valamely ügy közös-e vagy sem, azt nem a szerződésben használt kifejezés, hanem az 1867. XII. t.-cz. határozza meg. A magyar kormány álláspontja az, hogy ilyen nemzetközi szerződések aláírásánál a teljes közjogi kifejezés használtassék és a szerződések kötésénél e szerint is járjanak el.

Tekintettel azonban — így végül — hogy a jelen szerződéshez való csatlakozás határideje 1898. január 1-én lejárt és így az aláírás módosítása már nem lehetséges, azzal a kérelemmel bátorodom a t. házhoz fordulni, hogy méltóztassék a jelen törvényjavaslatot elfogadni. (Helyeslés jobboldol.)

Bartha Ödön reflektálva az igazságügyminiszter kijelentésére, arra kéri, hogy magyarizálásával újabb zavarokra ne adjon okot.

Plósz Sándor azt mondja, hogy Bartha félreértette szavait. A kérdéses szerződésen ő felsége és meghatalmazottja személyeikben nevezettek meg és így természetes, hogy az aláírás formája helyes ugy, amint megtörtént. (Helyeslés a jobboldalon.)

Póthitel a honvédkiskolák építéséért.

A törvényjavaslatot elfogadják és a tavaly felállított honvéd főreáliskola és két hadapródiskola céljaira szolgáló építkezések költségeinek fedezésére szükséges póthitelről szóló honvédelmi miniszteri törvényjavaslatra kerül a sor.

Gromon Dezső államtitkár megokolja a póthitel szükséges voltát és a Ház a törvényjavaslatot megszavazza.

Ünnepnap ne legyen vásár.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: T. Ház! Kálmán Károly t. képviselő ur még hivatali elődömhöz s a volt belügyminiszterhez a következő interpellációt intézte: (Olvassa) Van-e tudomásuk arról, hogy Szabolcsmegye Nyirbátor községében folyó hó 8-án, a vallás egyik legszentebb ünnepén, a hívő nép legtisztább kegyelete, a belügyminiszter urhoz intézett kétszeres kérelme dacára vásár javába folytatott. Ha van tudomásuk, mit szándékoznak tenni a megsértett hívő nép kiengesztelésére? Szándékoznak-e tenni valamit, hogy jövőben hasonló sérelmek elő ne forduljanak.

T. Ház! Miután két miniszternek volt intézve ezen interpelláció, természetes, hogy a belügyminiszter ur is megkérdezte a kereskedelmi miniszter urat. A belügyminiszter ur hivatalosan jelentette, hogy hozzá egyáltalában semmi kérvény nem intéztetett.

Azonban a kereskedelmi miniszter ur hivatalbeli elődömhöz igenis érkezett november 4-én Nyirbátorról azon kérdés, hogy december 3-ika Boldogasszony ünnepe lévén, az akkora kitűzött vásár tétessék át egy más napra. Hivatalbeli elődöm azonnal már november 8-án intézkedett az iránt, hogy a környéken levő községek kérdeztessenek meg, vajjon a felajánlott december 15-iki határidőre nem esik-e azon környéken vásár, mert mint méltóztatnak tudni, az eljárás az, hogy 30 kilométeren belül figyelemmel kísérjük vajjon ugyanazon napra vagy más közeli napra vásár ne essék, nehogy azok egymást rontsák. Ezen tudakozódásra vonatkozó adatok még be sem érkeztek, már Nyirbátor községtől egy másik kérvény érkezett, mely december 22-ikére kéri a vásár át-tételét. Természetesen, erre vonatkozólag is meg kellett kérdezni a szomszédos községeket, de még a tudakozódások nem érkeztek be, midőn ugyancsak Nyirbátor községből november 29-én kelt kérvény jött, melyben visszavonja előbbi kérvényét és meghagyja a vásárt, a mint volt. Természetesen, hogy miután a kérvényező maguk nem kívántak változtatást és az idő sem volt elég, minthogy a szomszédos községek nyilatkozatai nem érkeztek be, nem történt semmi változás. Tehát a vásár csakugyan a mint méltóztatott a t. képviselő urnak mondani, december 3-án tartatott meg.

Ez magában véve nézetem szerint helytelen és egyáltalában sem a kormány, sem a helyi hatóság intenciójával nem esik össze és biztosíthatom a t. képviselő urat, hogy kiváló figyelmet fordítok arra, hogy egyáltalában sem vásárnapok, sem az ünnepnapok semmi ilyenféle módon ne zavartassanak, mert a kormány-nak határozott kötetessége a vallásosság fenntartása, védelme és biztosítása. Így tehát a t. képviselő kérdésére azt vagyok bátor válaszolni, hogy igenis volt tudomásunk erről, volt róla tudomása a kormánynak, akart is segíteni, de a kérvények időközben történt visszavonása következtében nem segíthetett, hanem figyelemmel van erre a nézőpontra és természetesen a jövőben ebből a szempontból fog eljárni. Kérem méltóztassék válaszat tudomásul venni! (Helyeslés.)

Kálmán Károly tudomásul veszi a választ.

Perczel Dezső elnök megállapítja a napirendet.

A napirend megállapítása után az ülés délben véget ért.

Szigligeti-társaság közgyűlése.

A Szigligeti-Társaság vasárnap délelőtt tartotta évi rendes közgyűlését a városháza nagytermében.

A tagok csak igen csekély számban jelentek meg, akiket az esős időjárás vissza nem tartott a közgyűlésen való megjelenéstől, azok a következők: Rádl Ödön elnök, Imrik Péter, dr. Sipos Orbán, Széchenyi Jenő kanonok, dr. Adorján Ármán, dr. Gyémánt Jenő, Böszörményi Géza, dr. Potássy János, Rác Mihály, Huzella Gyula, dr. Várady Zsigmond, Winkler

Lajos, dr. Bodor Károly, Dus László, Naményi Lajos, Fehér Dezső, Szücs Dezső, Adorján Emil, Nagy Endre, dr. Várnai Ferencz, dr. Márkus László, dr. Dési Géza, Mándoky Sándor, dr. Radó Ignác, Szathmáry Zoltán és Kerényi Miklós.

Rádl Ödön elnök a közgyűlést rövid beszéddel megnyitja, melyben utalt arra, hogy a Társaság a munkát, melyet egy éven át végzett, saját erejéből végezte s felolvasásainál nem ékeskedtek idegen tollakkal.

Dr. Bodor Károly főtitkár felolvassa jelentését a Társaság évi működéséről. A jelentést a tagok nagyobb része éljenzéssel fogadta, akadtak azonban olyan tagok is, akik sem a társaság évi működésével, sem a jelentés fogalmazásával nem voltak megelégedve.

Adorján Emil sajnálattal jelenti ki, hogy a társaság működését sem tartalma, fajsúlya, sem iránya tekintetében nem tartja elegendőnek. Az idezsufolt irodalombarátok hasznát egyáltalán nem látja, azt az egynehány nagyobb adakozást pedig úgy tekintheti, mint a koldusnak könyörületből juttatott alamizsnát. A közönség nem pártolja a társaságot, de a társaság vezetősége sem fejt ki azt a tevékenységet, a mit egy vidéki irodalmi társaságoknak kifejtenie kellene.

Várady Zsigmond dr. felszólítja Adorján Emil tagtársát, hogy fejtse ki, mi módon óhajtja hát a társaságot fellendíteni, mert nem elég azt mondani, hogy ez a ház csunya, de meg is kell mondani az okát is, hogy miért csunya. Utal a rossz gazdasági viszonyokra, melyek nem engedik meg a közönség hathatósabb pártolását.

Adorján Emil csak figyelmeztetni akart a hanyatlásra, lesz azonban idő, midőn kész programmal is fog előállani.

Naményi Lajos nem találja indokoltnak Adorján Emil támadását s indítványozza, hogy a közgyűlés az elnökségnek szavazzon köszönetet az évi működésért.

Nagy Endre utal arra, hogy a titkári jelentésnek helyesnek kell lenni az ítéletben, mert az utókornak forrásul fog szolgálni. Ámde a jelentésben a felolvasott művek mellett helytelenül odavetett jelzők ékeskednek. Felhossa a saját verseit, melyekről azt mondja a jelentés, hogy hangulatosak. Már pedig ő nem tartja verseit hangulatosoknak. (Derűltég.)

Dézi Géza dr. vitatkozik Adorján Emil és Nagy Endre tagtársaival. Ez a társaság fontos élethivatást teljesít, amit legjobban bizonyít azon körülmény, hogy nem tud megélni. Összehasonlítja a fővárosi irodalmi társaságokkal és csak lényegtelen különbséget talál működésükben.

Radó Ignác szecessionista állapotokat talál itten. Nincs tisztában vele, hogy a két felszólaló mit akar, (Felkiáltások: Ók se.) Nagyobb anyagi eszközökkel sokkal eredményesebb működést tudna kivinni a társaság, hanem ez ám más dűlőre tartozik. Köszönetet szavaz az elnökségnek.

Várady Zsigmond szintén köszönetet szavaz az elnökségnek s a szecessionista fiatalokat munkára büntíti.

A jelentést ketten nem veszik tudomásul, ellenben a köszönetet mindnyájan megszavazzák.

Tudomásul veszik a különféle jelentéseket s az elnöknek azon kijelentését, hogy az elküldött alapokat igyekeznek helyrehozni.

Ezután következik az elnökválasztás s megválasztják egyhangulag Imrik Péter dr. királyi táblabíró.

Rádl Ödönt élénk örömmel tölti el a választás eredménye, mert a megválasztottal a társaság csak újabb garanciát nyer arra nézve, hogy a kitűzött eszmék, irányok meg fognak valósulni.

Imrik Péter dr. elnök azt a bizalmat, mely személye iránt megnyilatkozott úgy tekint, mint a telekkönyvi bejegyzést, melyet kitörölnek, ha nem bizonyult valósnak. A társaság az ő képességeit nem ismeri, ő sem a társaság erőit. Ő mindazon által elfogadja a neki felajánlott állást és kötelességének fogja tartani a társaság javára munkálkodni. Ha talán egymásban csálódnának, úgy engedje

meg neki a társaság, hogy állását odahagyja. Az imént elhagyott polémiára tér vissza, melyben a társaság működésével nem voltak megelégedve. A kulturmissziók tekintetében Nagyváradi mostoha gyermeke a kormány (Ugy van). A fővárosnak mindent felszívó ereje s a kormány centralisztikus törekvése mellett vidéki központok nem képesek alakulni. A fővárosokról azt mondják, hogy az ország szíve, maholnap már az ország gyomra lesz. Kulturmissziók teljesítése kötelessége a kormánynak. A jelenlegi kultuszminiszter exposéjában a decentralisáció mellett tör pácát és így remélheti azt, hogy a »Szigligeti Társaság« anyagi támogatása el nem marad az állam részéről, de a társadalomnak is kötelessége azon társaságot támogatni, mely kultusz-missziót teljesít. Anyagi eszközök azért nem állanak a »Szigligeti társaság« rendelkezésére kulturmissziójának teljesítésében, mert úgy az állam, mint a társadalom megvonja tőle támogatását. Hogy a nagyváradi társadalom is így viselkedik a társasággal szemben, annak, egy különös nagyváradi bacillus az oka, az egyet alapító bacillus, amely a közönséget a »Szigligeti Társaság« támogatásától elvonja. Elvárja pedig a közönség elismerését nem annak a társaságnak, de annak a nemzeti ügynek a részére, melyet a »Szigligeti Társaság« hivatva van szolgálni.

Az Imrik Péter dr. megválasztásával megürült választmányi tagság helyére Lovassy Andort választják.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Április 19. Esküdtszéki tárgyalás.
Április 23. Nemzeti Szövetség közgyűlése d. e. fél 10 órakor a városházán.
Április 30. A biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 4 órákor.
Május 22. A régészeti és történelmi egyetel közgyűlése.

* **A kath. autonómia.** A kath. autonómiai kongresszus 27-es bizottságának 9-es albizottsága, Szapáry Gyula gróf elnöke alatt — mint a fővárosból sürgönyzik — tegnap tartotta ülését. Tudomásul vette, hogy az elnök a 27-es bizottságot mára összehívta.

* **A városi árvaház ügyei.** Nagyváradi város árvaházának igazgató választmánya tegnap délelőtt ülést tartott a városházán Bulyovszky József dr. polgármester elnököl, jelen voltak: Mezey Vilma, özv. Grunvald Henrikné, Kékus J. Vidor, Rácz Mihály, Ragány János, Komlóssy József, Dus László, Busch Dávid, Darvassy Lajos, Gábel Jakab, Bordé Ferencz és Szücs Dezső jegyző. Hosszabb vitát keltett a tanács azon javaslata, hogy az árvaház épületeinek bérbeadása felett napirendre térjenek. — Busch Dávid főmérnök ellenzi azt, hogy az árvákat a Csesztivóban helyezték el, ahol egészségtelen helyiségben össze zsúfolva lennének és még játszó hely sincsen. Az árvákat elhelyezhetnék a gyermek-kórház-alapból megvásárolt Sztaroveszky ház nagyobb épületében, mely kőfallal teljesen elválasztatnék a kórháztól. — Azt óhatja továbbá, hogy a város többet áldozzon az árvákra s több árvát vegyenek fel. A lelenzházra is kellene gondolni, mert nagy szükség volna rá. A tanács azon javaslatát nem fogadja el, hogy a bérlet ügyét egyenesen a közgyűléshez vigyék — Gábel Jakab nem azt tartja főkérdésnek, hogy hol, hanem hogy jól el legyenek az árvák helyezve. Az árvaházi alap érdeke, hogy évenként 2000 forint jövedelemhez jusson s ebből több árvát nevel-

hetnek. A gyermek-kórház elkülönített épületében is minden veszély nélkül el lehet helyezni az árvákat. — Komlóssy József azt javasolja, hogy az árvaház összes épületeit adják ki bérbe s az árvákat a gyermek-kórház külön épületében helyezték el; így közelebb lesznek az iskolához is. Itt van alkalmas, tágas játszó hely. A választmány 4 szavazattal 3 ellenében elhatározta, hogy a közgyűléshez közvetlen előterjesztést az árvaház épületeinek bérbeadása iránt. — Az árvák között felvették Mihucz Nagy Imrét, Kovács Mária és Bolba Alojziát. — Az 1899. év II. negyedének költségvetését és a gondnok számadását tudomásul vették. — Két árvanövendéket kiadnak iparos tanulónak.

* **Ülés a városházán.** A kövezési albizottság április 19-én, holnap délután 3 órakor ülést tart a városházán.

* **A pápa a Szt. Péter templomban.** Rómából jelentik, hogy a pápa tegnap jelen volt az ünnepi misén, a mely koronázásának betegsége miatt márczius 2-ről elhalasztott évfordulója alkalmából a Szent Péter templomban tartottak. Tegnap reggeli 8 óra óta nagy sokaság, köztük sok idegen, özönlött a bazilikába. A Szent-Péter-téren a rend főtartásáról olasz csapatok gondoskodtak. Az ünnepi szertartás délelőtt 10 óra 35 perczkor kezdődött, a prelátusok, püspökök és bibornokok bevonulásával. Kik gyalog mentek a pápa előtt, a kit a belső lépcsőn gyaloghintón hoztak le a szentségek kápolnájába, honnan püspöki ornátusban a titkárral a szédián menyezett alatt ülve vittek a templom nagy hajójába, a hol áldást osztott. A jelen voltak a pápát nagy óváczlókban részesítették, a melyek elvegyültek az egyházi kar által énekelt »Tu es Petrus« hangjában. Az óvácziók folyton tartottak, míg a pápa a trónhoz ért, a mely a bazilika hátsó részében, a bibornokok ülései közepette volt fölállítva. Ő szentsége helyet foglalt a trónon, mire Mazella bibornok ünnepi misét celebrált. A mise után a pápa áldást osztott, mire megújuló lelkesült óvácziók között, déli 12 óra 35 perczkor a szentségek kápolnáján keresztül visszatért lakosztályába. Az ünnepen jelen volt a diplomáciai kar, a patriciátus és számos előkelőségek. Rendzavarás sehohsem történt. A pápa épp oly jó színben van, mint betegsége előtt volt. Az óvácziók, a melyekben részesült, látóhatólag megörvendeztettek.

* **A sorozás második napja.** A központi járáshoz tartozó hadkötelesek felett tegnap folytatták a sorozást. A II. korosztályra került a sor. Mintegy 200 ifjút vizsgáltak meg s ezek közül besoroztak 47 legényt.

* **Találkozás 30 év múlva.** Három évtized majdnem egy emberöltő. Akik ezelőtt 30 évvel tették le a nagyváradi főgymnáziumban az érettségi vizsgálatot, ebben az évben találkozóra jönnek össze. Weilersütz János főszolgabíró meleghangú szép levélben hívta meg egykori tanulóitársait a 30 éves találkozóra. 1899. évi július 16-án reggel jönnek össze a főgymnázium dísztermében, családotól. Ezelőtt 30 évvel a következők maturáltak:

Bérczy Dezső (meghalt), Bónyi Adorján ügyvéd Margittán, Böhm Adolf, Bugy László lelkész G.-Petriben, Csáp Miklós, Demeczky Gyula, Farkas János, Ferdényi Kálmán (meghalt), Friedmann Henrik, Grám Sándor (széki bíró Nagyváradi), Gyulaffy Gyula (meghalt), Faludi (Heid) Antal színész (Budapest), Heppes Kálmán (meghalt), Hickmann Alfréd (meghalt), Koperdák János, Kovács István, Kratochvíll Gyula kir. közjegyző Békésen, Lakatos Lajos (meghalt), Lukács Sándor, Major Sándor, Mocsáry Albert p. ü. tan. Budapest, Moók András, Papp Péter lelkész Venter, Pollák Ignác, Pordé László, Rothmann Jakab ügyvéd Nagyváradi.

Sipos Kálmán posta tan. Kolozsvár, Sipos István lelkész Rév, Steiner Ferencz, Sutha Antal (meghalt), Szabó Pál, Szakáts János, Szilágyi János, Sztarill Ferencz (meghalt), Tess József, Thoma László főszolgabíró Nagysomkut, Veitersütz János főszolgabíró Szalárd, Waldmann Adolf hivatalnok Nagyvárád, Weinhardt Emánuel, Winkler László.

* **Titkos ülés a színház ügyében.** A városházán tegnap délután zárt ajtók mögött értekezletet tartott a tanács a színház építés illetve a Bazárszoros kibővítése kérdésében. Hogy a Mayr és Weiszlovits házakat mielőbb kisajátíthassák, a polgármester felhívta a főmérnököt, hogy egyes kérdésekre mondjon véleményt. Így a következő 4 kérdést kellett a főmérnöknek tanulmányozni:

1. A Bazár-szorosbeli épületek és színháztervek műszaki megfigyelésével okvetlen szükséges-e, hogy ugy a Bazár-szoros kibővítése, mint a színház építése egyidőben a jelenlegi összes épületek lebontásával eszközöltesse?

2. Nem volna-e lehetséges, hogy a Tóth Ferencz, s Mayr-féle apáca-utcai telek átvételénél a színház építését már most, a nyár folyamán megkezdhessek anélkül azonban hogy a Bazár-szorosban levő boltok és lakások bérlőit háborgatnák ezáltal?

3. Tanulmányozza továbbá, hogy mi volna előnyösebb a város szempontjából: ha egyszerre történnék a színház építése és a Bazár-szoros kiszélesítése; avagy ha a Bazár fölépítése a bérlőkre való tekintetből az őszig elodáztatnák?

4. Milyen anyagi előnyök hárulhatnának e különböző tervek által a városra?

A főmérnök már elkészült a tanulmányával s ezt tárgyalták tegnap. Mint halljuk, a főmérnök jelentése igen kedvező s ha rendkívül akadály közbe nem jön, a színház építését mielőbb megkezdhetik.

* **Debreczeni róm. kath. főgimnázium.** A debreczeni kath. főgimnázium rég vajdó ügye, mely iránt széles körökben nagy az érdeklődés, talán rövid idő alatt megoldást nyer. A debreczeni kath. algináziumnak főgimnáziummá leendő fejlesztése ügyében ugyanis folyó évi április hó 17-én (hétfőn) volt a végtárgyalás, melyre a kormány képviselőiben dr. Hóman Ottó miniszteri tanácsos Debreczenbe érkezett. Az értekezlet dr. Wolafka Nándor v. püspök prépost lakásán a miniszteri kiküldött és megbízott, dr. Hóman Ottó miniszteri tanácsos elnöklete alatt volt. Részt vettek benne: dr. Schlauch Lőrincz bíbornok püspök képviselőiben Felser Antal, oldalkanonok és bíbornok püspöki iroda-igazgató Nagyváradról, Debreczen szab. kir. város képviselőiben: Komlóssy Arthur, főjegyző polgármester helyettes, Ábrahám László városi tisztifőgyűsz Szabó József, városi számvevő; a kegyes tanítórend képviselőiben Fekete Endre, kormánysegéd Budapestről a debreczeni róm. kath. egyházközségi bizottmány képviselőiben, Vácz János, főgondnok, Unger Gusztáv, iskolaszéki vil. elnök és főgondnok, Géressi Kálmán kir. tanker. főigazgató és természetesen Wolafka Nándor dr. v. püspök prépost is. Az értekezlet egységes többségű szerződésbe összefoglalta az eddigi megállapodásokat az egyes hozzájáruló ténylezők feltételeit összegezte és összegyeztette.

* **Kinevezés.** Beöthy László főispán derecskei járás-irnokká Herczegh József okleveles jegyzőt nevezte ki.

* **Charlie nénye.** Ma este megismétli az a működvelő társaság, mely szombat esti játékaival oly nagy sikert aratott, Barndon Charlie nénye című angol bohózatának előadását. A rendezőség ez uton szólítja fel mindazokat, a kik ezen előadásra jegyeket előjegyeztettek, hogy azt ma *délig* Láng József fő-utcai üzletében kiváltani sziveskedjenek.

* **Az erzsébetvárosi templom orgonaeépítője.** Az erzsébetvárosi templom építőzottsága tegnap délelőtt — mint a fővárosból írják nekünk — Rozsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklete alatt ülést tartott, amelyen döntöttek az erzsébetvárosi templom orgonájának és orgonaházának elkészítésére beérkezett

ajánlatok felett. Almády Géza jegyző előadta, hogy a bizottság az orgonaház és az orgonamű elkészítését nyilvános árlejtés útján óhajtotta beszerezni. A határidő ma járt le s összesen 7 ajánlat érkezett be. A munka elkészítésére 20,000 frt van előirányozva, de a benyújtott ajánlatok egynemelyike jóval olcsóbb áron hajlandó a műre vállalkozni. A bizottság hosszas tanácskozás után hangsúlyozta, hogy a két munka együttes elkészítésével magyar embert óhajt megbízni, Országh Sándor és fia ajánlatát javasolja elfogadásra, aki az orgonáért 13,350 frtot, az orgonaházért 4050 frtot s az esetleges villamos szerkezetért 910 frtot kér.

* **Kinevezés a megyénél.** Biharvármegye házi pénztáránál tegnap töltötte be Beöthy László főispán a könyvelői állást. A sok pályázó közül Fekete László városi számtisztet nevezte ki. Ügyes, szorgalmas tisztviselőt nyer benne a vármegye.

* **A hadügyminiszter helyettese.** Merkl tábornagy helyére, ki 50 éves katonai szolgálata után a hadügyminiszter-helyettesi állásról visszalépett, Schönauich Ferencz altábornagy, a nyolczadik hadosztály parancsnoka nevezetett ki; Schönauich, ki jelenleg 55 éves, Albrecht elhunyt főherczeg oldalán működött számos éven át.

* **Halálozás.** Dr. Rudow Vilmos, egyik nagyszabedű oláh lapnak a szerkesztője, Nagyvárádon elhalt Apósa Succiu Péter esperesplébánosnál feküdt betegen s itt érte a halál.

* **Nagyvárád a párisi kiállításon.** A jövő évben Párisban tartandó világiállításon Nagyvárád városa is képviselve lesz; nem ugyan valami monumentális dologgal. Bejelentették ugyanis, hogy a történelmi csoportban kiállítja azt a két zászlót, amely e század első tizedében a nagyváradi nemzetőröké volt s ezenkívül gróf *Ishédey* Lajosnak egy ezekre vonatkozó levelét. Ugyanezek az ereklyék a millenniumi kiállítás történelmi csoportjában is ki voltak állítva. — A városon kívül a Janky és Rimánóczy cognac-gyár, valamint *Voszku* Ferencz nagyváradi cipész vesznek részt a világiállításon.

* **Varázsszínház Nagyvárádon.** Igen mulattató élvezetben lesz alkalma pá napig gyönyörködni Nagyvárád közönségének. Csütörtökön lesz a Balthazar varázsszínházának a megnyitó estélye a szinkörben. Az előadások igen sikerülteknek ígérkeznek; különösen szépek a mulattató részletek.

* **Az «őseember»** A svájci ptestáns Rómában, Cenfben, pörül jártak a radikálisok. Egy idő óta bizonyos szőrös ember erős rágószereivel sok dolgot adott az anthropologusoknak. A szőrnyeteg állítólag Himalayából származott és nem tudott beszélni, de rőfögő hangon mégis kifejezett adott jó vagy rossz hangulatának. Már azt remélték és előre örvendeztek, hogy végre föltalálták a rég keresett ősemerőt, a majom és embert összekötő kapesot, a melyet Darwin és Hückel meglevőnek «bizonyítottak be», s hogy ezzel jó hátbavágást adhatnak a gyűlölt kereszténységnek. De hogy is mondja Schiller? A sorshatalmakkal örök szövetségre lépni nem lehet, s balsors sebes lábón jár. A wadtlandi államtanácsos Virieux ugyanis azt a nevezetes felfedezést tette, hogy a titokzatos szőrny voltaképen egy «becsületes» savoyard, a ki folyékonyan beszél németül és francziául; szokatlanul erős szőrös volta és abnormis állkapcsa keltette benne azt a gondolatot, hogy némának tetesse és Himalaya-lakónak adja ki magát! És lám, a tudós urak lépre mentek, a ravasz savoyard orruknál fogva vezette s természetesen ki is zsebelte őket. Tehát, mint már oly sokszor, megint fuces az «őseember»-rel. A genfi és lausanne-i tudós urak esendes részvétet kérnek mindeniktől.

* **A koronázási palást lefotografálása.** Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából III. Béla királyra vonatkozóan több író közreműködésével díszes monografia készül. Az egyik czikk illusztrációján István király, Gizella királyné és Imre herczeg alakja szerepel s így szükség volt a koronázási palást képére, melyet Gizella királyné és István király ajándékozott 1031-ben a székesfehérvári templomnak. A koronaőrök, Szilávy József és báró Radvánszky Béla, készséggel beleegyeztek,

hogy a palástot lefotografálják s ehhez a miniszterelnök is hozzájárult. A felvétel a napokban történt meg. A fotografálásnál jelen voltak: Szilávy József koronaőr, a miniszterelnök képviselőiben dr. Romy Béla osztálytanácsos, lovag Ybl Lajos várkapitány, Farkas koronaőrkapitány, továbbá Forster Gyula miniszteri tanácsos, a monografia szerkesztője, dr. Czobor Béla egyetemi tanár és Gróh István tanár.

* **Engel — nem borhamisító.** Az Engel József fia pécisi borkereskedő czéget a budapesti V. és VIII. ker rendőrkapitányság borhamisításért tudvalevőleg 30, illetve 10 napi elzárásra és 1000, illetőleg 300 frt pénzbüntetésre ítélte. Azt az ítéletet a czég megfelebbezte a főkapitányhoz, aki minap hozta meg másodfoku ítéletét. Eszerint a főkapitány az Engel-czéget a borhamisítás vádjá alól *fölmmentette*, ellenben *szabálytalan pinczekezelés* czimén ítélte el. Az ügy most harmadfokban a belügyminiszter elé kerül, mert az V. és VIII. kerületbeli borellenőröz-bizottság megfelebbezte a másodfoku ítéletet, amelyet a főbebezésben igen éles hangon kritizál.

* **Csokrokért beperelt színész.** Egy nagyváradi virágkereskedő egy Szegedre távozott színészről bizonyos mennyiségű virágok árának erejéig beperelt. Ne tessenek félreérteni a dolgot! Nem azokért a virágokért, melyek az illető színészről egyes fellépései alkalmával öltözékeinek kellékét képezték. Nem! ezek ki lettek fizetve mind kivétel nélkül. Ellenben nem lettek kifizetve azok a virágkosarak, óriási legyezők, lantok stb., melyekkel a tisztelők, szinpartolók minden egyes fellépése alkalmával elárasztották a divát. A szinpartolókat és tisztelőket nem könnyű megtalálni, ellenben a diva mindig megtalálható, ha máshol nem, a színészmenedékházban egy ideig bizonyosan. Nem lehetetlen tehát, hogy a maholnap ideérkező kolozsvári színház divái és naivái elsőnap ilyen nyilatkozatot fognak közhírré tenni:

Figyelmeztetés!

Csak olyan virágcsokrok és másnemű virágcsokrok fogadtatnak el, melyekhez azok kifizetett számlái is mellékelve vannak.

* **A czéllövés halottja.** A debreczeni honvédszár laktanyában gyakorlat közben agyonlőttek egy közlegényt. Esős idő lévén, az ujonczokkal a kaszárnya egyik termében végeztek karabélygyakorlatokat. Kiss Lajos szakaszvezető körbe állította a legényeket. Mikor elhangzott a cél! jelszó, az egyik közhszár Szabó Lajos, odakiáltott vele szembenálló pajtásának, Kozma Sándornak:

— Vigyáz te, lelőleg!

De egy szempillantásra elhangzott a másodok vezényszó is és amikor végigharsogott a termen, hogy Tűz! elsültek a karabélyok. Szabó Lajos igazat mondott. Szegény társa, Kozma Sándor véres fővel bukott a szoba közepére. A golyó Szabó fegyveréből a balszemébe röpült és a lövés halálos volt. A szerencsétlen huszár félórán tartó haláltusa után kiszenvedett. Az eset a Széchenyi-utcai kaszárnyában nagy megütközést keltett s amikor a városban megtudták, mindenki őszinte részvétet adta tovább a szomorú hírt. Az ottani katonai parancsnokság szigorú vizsgálatot indított annak a kiderítésére, hogy a próbagyakorlathoz haználatos vaktöltények közé miképpen került éles töltés. Kozma Sándort vasárnap temették katonai parádéval. Századossa, tisztjei, a honvéd altisztek és a legénység külön-külön köszörut tett fiatal huszár koporsójára.

IRODALOM.

* **Zenélő Magyarország** zongora és hegedű zenemű folyóirat ép most megjelent VIII-dik füzeté tartalmazza a következő zenemű ujdonságokat: I. »Rózsabokor két nefejejs» szép új magyar dalt. II. Kisgeszén *Szabó* Istvántól »Beszéljen a mamával» című talp alá való dallam gazdag polka francaizet. III. *Lányi* Ernő »Scene de danse» című magyar jellegű hatásos 4 kezes darabját. IV. *Grieg* Eduardnak a most annyira kedvelt svéd compositornak. »A magányos vándor» című szép jellemképét. Ily rendkívül gazdag tartalommal jelenik meg a »Zenélő Magyarország» minden egyes füzeté, miért

is minden zongorázó és hegedűsnek, kik a legjobb magyar dal, műdal, couplé, salon-tánczenét és hegedűujdonosságokat birni óhajtja különösen figyelmébe ajánlhatók e zenemű folyóirat havonként kétszer megjelenő 10—10 oldal tartalmú füzetek. Egy negyedévesben 6 füzet 60 oldal tartalommal 1 forint előfizetésért kapható s előfizetések s egyéb hangjegyekre szóló megrendelések a »Zenélő Magyarország« Klökner Ede zenemű kiadóhivatalába Budapest IV. Csenyery-utca 62a intézendők, honnan árjegyzékek ingyen s bérmentve küldetnek.

SPORT.

A br. Königsvarter istálló megint szép győzelmet aratott. A szombati bécsi lövészeken az eladó-versenyénél a 2000 koronás I. díjat br. *Königsvarter* H. Hanwich nevére nyerte el. Ugyanaz a lovas: Adams lovagolta, aki a múlt évben a nagy Derby-díjat hozta haza a bárónak.

Igazságszolgáltatás.

Hitvesgyilkos asszony.

Szerették egymást nagyon, de később az asszony elhidegült az urától s másoknál kereste a boldogságot.

Pár év óta külön éltek.

Az ember azonban szerette tovább is a bűnös asszonyt s ez okozta a halálát.

Az 1898. év november 5-én Komádiában Arany Balázst a szíve odavitte a tőle különélő felesége ablaka alá. Leste, hogy megláthassa azt a bűnös asszonyt, aki úgy megkeserítette az életét s aztán hűtlenül elhagyta.

Észrevette a szegény embert a bűnös asszony testvére: Papp János és szeretője Szabó Tógyer. Megtámadták s leverték a földre. Ekkor már az igen súlyos sebekből patakozott a vér.

A két ember, mint akik a legjobban végezték dolgukat, bement a házba s elmondták az asszonynak, hogy az urát félholtra verték. A gonosz asszony ciznikus nyugalommal buzdította őket:

— Na hát csak verjétek egészen agyon!

És ezek szót fogadának s újra ütötték, verték a szegény haldokló embert. Most már az asszony is segített ütlegelni.

Hogy halála annál bizonyosabb legyen, az *elvetemült asszony indítványozta, hogy kössenek egy zsineret a nyakára* s addig húzgálják az udvaron, míg meg nem hal.

Teljesítették hűségesen a tanácsot s Arany Balázst holtan, összeroncsolva szedték össze.

Természetes, hogy a három kegyetlen bestiára rátette a törvény a kezét.

A bonczolásnál az orvosok s az igazságügyi orvosi tanács megállapította, hogy a mikor a zsineret a nyakára kötötték, már meg volt halva.

Tegnap tartották meg a végtárgyalást a nagyvárad kir. törvényszék előtt.

A tárgyalást *Millye Gyula* elnök vezette; míg a bíróság tagjai *Fassie Pál* és *Kiss* bírók voltak.

Védőként szerepeltek: *Rádl Ödön*, *Hegyesi Márton* és dr. *Fodor Gyula*.

A törvényszék mind a hármat bűnösnek mondotta ki s Arany Balázsnét *15 évi fegyházra*. Szabó Tógyert 10 évi és Papp Jánost 3 évi fegyházra ítélte.

A bűnös asszony, aki ilyen kegyetlenségtől sem riadt vissza, csak hogy szabaduljon az urától, mentségére csak azt válaszolta:

— A szerelem vitt arra amit tettem.

Közönség köre.

A Biharmegyei és nagyvárad Erzsébet nőegylet múlt szombati hangversenyén felülfizettek a következők:

Pokorny Herman 5 frt 50 kr, Ferzsákné 50 kr, Steiner M. Albert 1 frt, Papp Anna 2 frt, dr. Benedekné 50 kr, Schwarz Ferencz 1 frt, Stern Mózesné 1 frt, Auspikné 1 frt, Blau Sámuelné 1 frt, öz. ifj. Schwarz Ábrahámné 3 frt, Korstein Emil 1 frt, Grünwald Simon 50 kr, dr. Gerő Sándor 50 kr, N. N. 50 kr, Schwarz Kálmáné 2 frt, Hegyesy Márton 1 frt 50 kr, Solyom Gyuláné 50 kr, Wavrek Kálmán 50 kr, Szondi 50 kr, Báthory Lászlóné 1 frt, Kövérné 2 frt, öz. Tapolesány Károlyné 1 frt, Boez Jenőné 50 kr, Miskolczy László 1 frt, Bosányiné 50 kr, Cziffermájer 50 kr, öz. Csapó Ferenczné 50 kr, öz. Gáspár Gyuláné 1 frt, Szabó Jánosné 1 frt, Kráger Nagy József 1 frt, Nogelli 1 frt 50 kr, Fischhoff 90 kr, Nagy Károly 10 kr, Weisz Mór 50 kr, Schneiderné 3 forint, N. N. 50 kr, Kálmán Sándor 1 frt, Grosz Albertné 50 kr, Guttman Albert 1 frt, Ifj. R. K. 3 frt 50 kr, Dr. Fodor 1 frt, Hillinger Miksáné 1 frt, N. N. 3 frt 50 kr, Laszky Árminné 1 frt, Dr. Róz Józsefné 1 frt, Farkas Szmekta Erzsébet 1 frt, Weisz Bernátné 1 frt, Weisz Mórné 50 kr, Léderer Dávid 50 kr, Schwarz Ferenczné 2 frt, Balázsinné 1 frt, Sarkadi kanonok 50 kr, N. N. kanonok 1 frt, Blum Gézané 2 frt, Dr. Fenyvesy 1 frt 50 kr, Markovits 50 kr, Fischer 1 frt, Flegmann 1 frt, Schwarz 1 frt, Dr. Rozenthal 1 frt, Bartha 50 kr, Teszler 50 kr, Kurlender 1 frt, Kálmár 50 kr, Deus 50 kr, Schosberger 50 kr, Weisz 50 kr, Strausser Alfréd 8 frt 50 kr, Br. Königsvarter 8 frt 50 kr, Makucz Ernő 50 kr, Moskovics Mórné 1 frt, Dr. Markus László 1 frt 50 kr, Bognár Sándorné 50 kr, Dr. Schift Ernőné 1 frt, Papp János 1 frt 50 kr, Rádl Ödöné 50 kr, N. N. 1 frt, Bognár István 3 frt 50 kr, Bunyitai Vincze 1 frt 50 kr, Palotai László 5 frt dr. Dőri 2 frt, Kis Ernesztin 1 frt, Miskolczy Barna 2 frt, Vermes Béla 50 kr, Lojko 50 kr, Rothmann 2 frt, Lakatos János 1 frt, Kubicsék Katalin 2 frt, N. N. 50 kr, dr. Róthbergerné 1 frt, dr. Gedeon Lászlóné 1 frt, Darvasi Lajosné 1 frt 50 kr, Andriska Károlyné 1 frt, Gyöngyössi Gyuláné 1 frt, Sztarill Ferenczné 2 frt, dr. Dési Géza 3 frt, Moskovics M.-né 2 frt, Knappné 50 kr, Moskovics 30 kr, Darvasi Károlyné 20 kr, Schwarz Farkasné 2 frt, Hersmann Fülöpné 50 kr, Király Zsigmond 20 kr, Sulyok István 1 frt, ifj. Atyim Péter 30 kr, dr. Altmanné 50 kr, ifj. Rimánóczy Kálmán 7 frt, Patezauer János 1 frt 50 kr, N. N. 1 frt, Stern Miklósné 1 frt, N. N. 50 kr, br. Wildburgné 5 frt, Szokoll Józsefné 50 kr., Deutsch Simon 1 frt, Lukács István 1 frt, ifj. Berger 1 frt, Waldmann Lajos 1 frt, Auszender Berta 1 frt, N. K. 50, Brükner E. 50 kr, Weiszlovits A. 1 frt, Stern Lipót 50 kr., Erődi H. 1 frt, Kiss Kálmán 1 frt, Barabás 50 kr., Szirmai és Nagy 50 kr, Munk 50 kr., Reichard 50 kr, Mitheiler Ede 50 kr., N. X. 50 kr, G. K. 1 frt, Korda Mihály 1 frt, dr. Fazekas Imre 50 kr, Mihellí Pálné 1 frt, N. N. 50 kr, Koliner Dávid 1 frt, Weinberger S. 50 kr, Bergerné 50 kr, Farkas L. 50 kr, Kornhauser H. 1 frt, Hoványi Géza 50 kr., dr. Radó Ignác 2 frt, N. N. 50 kr, Hering Sándor 1 forint, N. N. 50 kr, Müller Salamon 5 frt, Vogelsány kapitány 1 frt 50 kr, Áron Salamonné 1 frt, Leitner Jakabné 1 frt, Weisz Gáborné 1 frt, Rees 10 frt, Hillinger Lipót 10—20, Silbermann 8. számlájából a jótékony célra való tekintetből lengedték. Reizman Mór 1 frt 50 kr. Rieger Emil 2 frt.

Összes bevétel: . . . 1354 frt 30 kr.

Összes kiadás . . . 742 frt 61 kr.

Tiszta jövedelem . . . 611 frt 69 kr.

A nőegylet elnöksége köszönetet mond a kegyes felülfizetőknek s köszönetet mond egyuttal azon hölgyeknek, akik a jegyek elárúsításánál közreműködtek s kiknek névsora a következő:

Asszonyok: Bárány Gerliczy Félixné, Szokol Wildburg báróné, dr. Maner Ágostonné, dr. Potóssy Jánosné, Imre Jánosné, Schwartz Gézené, Bozóky Béláné, Kiss Elekne, Sal Ferenczné, Ötvös Gézané, Baróthy Sandorné, Batig Ferenczné, Huzella Gyuláné, Mezey Vilma, Kunyhóssyné, Hoffmann Henrikné, Voszka Ferenczné, Knapp Ferenczné, Andriska Károlyné, Bordé Ferenczné, Szunyogh Lorándné, Janky Józsefné, Janky Antalné, öz. Grünwald Henrikné.

Leányok: Bárány Podmaniczky Emi, Böszörményi Tilda, Sebestyén Lili, Vidosics Gizella, Imre Jolán, Bozóky Nóra, Tassy Dalma, Konrad Margit, Sebő Anna, Bige Ilona, Eleméry Irma, Cseresznyés Lujza, Ficzek Margit, Voszka N., Andriska N., Szvoboda Helén, Tóth Margit, Hegedüs Irén, Majer Miczi.

REGÉNY-CSARNOK.

ARANYLAKODALOM.

Írta: Mándoky Sándor.

A *kis szürke ember*, a csatasíkok rettenthetlen óriása, a népek szabadságának halhatatlan bajnoka, úgy Karácsony előtt veszi át az Erdély határán veszteglő kis számú honvéd sereg fővezérletét és nyomban visszafordítja a tőlünk elpártolt hadi szerencsét.

Már pusztá megjelenésével is új bátorságot önt az elcsüggedt csapatokba és páratlan személyes vitézsége, a gyávákat is hőssé alakítja át, kik halál megvetéssel, mint fékvesztett áradat rohannak szuronyt szegezve előre — biztos győzelemre, vagy dicső halálba, — a rajongott vezér, a szeretett *Bem apó* után, ki hihetetlen gyorsasággal támadja meg, veri szét és kergeti át Bukovinába *Urbán* és *Jablonszky* dandárait, — aztán megindul *fiával*, hogy Erdélyt visszaszerezze.

Fortuna istenasszony kegyeltje mellé szegődik és elkezdődnek az újkor hadviselésének legdicsőségesebb csodatettei.

Az Enyed városát titokban szemmel tartó oláh sereg, a Maros-Vásárhely felé vezető országutat még nem szállotta meg.

Miután a nagy nehezen fellábadt Farkasné most már kezelő orvosa is elég erősnek találta e hosszú szekerezés megtételére, — *ezernyoezszáznegyvenkilencz január 8-ának* éjjelén a főtitiztelendő esperes ur, tekintettel a fenyegető helyzetre, — hiven a két család titkos megegyezéséhez, Takács Bélát és Farkas Anikót a saját otthonukban, csak az örömanyak és két meghitt barátjuk jelenlétében, egész csendben összeeskette. — A szertartás után előállott a bőrfedeles könnyű cséza és Béla Anikóval, — gondosan kerülte a legkisebbet is, mi árulásukra lehetne, — mintha csak közeli tanyájukat akarnák megtekinteni, — vigan hajtattott ki az Axentye kémeitől hemzsegő városból, — míg Takácsné és Farkasné csak az éjszaka beálltával követték volna őket.

Bem tábornok csodával határos gyorsasággal nyomolt seregével előre Erdélyben. Közeledtének hírére fellelegzett a szorongatott magyarság.

Axentye és Prodan nehogy a rablásra most még kedvező alkalmat elszalaszszak és a gyűlölt magyarokon adáz boszujoknak szabad folyást engedhessenek: *január 8-ának* éjjelén, adott szavuknak ellenére, — rabló csordáikkal megrohanják a védtelen Nagy-Enyedet. — És a nyomorult hóhérok a boldogtalan város felgyújtott házainak lobogó fénye mellett, — állatias kegyetlenséggel gyilkolják rakásra a szerencsétlen, álmukból felriadt békés magyarokat.

Utczáról-utczára tör a gyilkos rabló sereg, — nyomában vér, pusztulás és halál fakad.

Szegény Takácsné és Farkasné sem tudnak már megmenekedni a hirtelen rájuk szakadt veszedelemtől. — Egy kaszás csapat útját állja a vágató fogatnak, — a lovakat halálra sebzik és a két boldogtalan urnót kiczibálva a hintóból, a kocssal együtt ott az utcán verik agyon a kincssóvár, lelketlen martalóczok.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A p á p a.

Budapest, ápril 17. (Saját. tud. táv.) Rómából sürgönyzik, hogy a pápa ő Szenttségén a tegnapi mise következtében nagy fáradtság jelei mutatkoztak. Este

meglátogatta orvosa, dr. *Lapponi* s előtte úgy nyilatkozott, hogy *nagyon jól érzi magát.*

Budapest, ápril 17. (Saját tud. táv.) Mint Münchenből jelentik, *Reyjl* perjelt, Kneipp utódját táviratilag a pápához hívták.

Visszautasított beavatkozás.

Budapest, ápril 17. (Saját tud. táv.) A szabadelvűpártban még mindig forrong egy csoport a főispánok elbocsátása miatt s váltig ostromolja *Szell* Kálmánt, hogy hagyjon fel szándékával, mely egyenesen a Tisza-klikk létalapját veszélyezteti.

Ma ismét *Tisza* Kálmán próbált szerezni *Szell* miniszterelnöknek. Kérte a miniszterelnököt Szinyei Merse István sárosmegyei főispán megtartása érdekében. *Szell* kerekén visszautasította a beavatkozást s csakis ugyanazon vármegyei emberek véleményét hajlandó meghallgatni. *Tisza* Kálmán véleményét csak *Biharmegyéről* hallgatja meg, de Sárosról nem. Ez ügyben *Kubinyi* Géza képviselő ma egy lapban úgy nyilatkozik, hogy Szinyei Merse főispán érdekében a mozgalmat ő indította, hogy ellensúlyozza az ellenáramlatot.

Házasabály bizottság.

Budapest, ápril 17. (Saj. tud. táv.) Mióta a szabadelvűpárt és a nemzeti párt egybeolvadt, azóta csak tegnap volt bizottsági választás a szabadelvűpártban, mely elé érdeklődéssel néztek azon okból, hogy a nemzetipárt mily mértékben fog abba beválasztani. Beválasztottak pedig a házasabály módosítására kiküldött bizottságba: *Berzeviczy* Albert, *Gajári* Ödön, *Radocza* János, *Rohonyi* Gyula, *Radó* Kálmán, *Mezey* Mór, gróf *Tisza* István, *Szilágyi* Dezső, *Apponyi* Albert gróf, *Horánszky* Nándor, *Szentiványi* Árpád, *Andrássy* Gyula gróf és *Csáky* Albin gróf.

Tiltakozás a Vaskapu-tarifa ellen.

Budapest, ápril 17. (Saj. tud. táv.) Bajorország és *Württemberg* kormányai tiltakoznak a magyar kormány által megállapított Vaskapu-tarifák ellen.

A pénzügyminiszter Bécsben.

Bécs, április 17. *Lukács* László magyar pénzügyminiszter tegnap este ide érkezett. (Magy. Táv. Ir.)

Udvari hír.

Budapest, április 17. (Saját tud. táv.) *Ferencz Ferdinánd* főherceg 25-én *Berzenczére* utazik s *Festetich* Tasziló gróf vendége lesz.

Kihallgatás.

Bécs, április 17. (Saját tud. táv.) A király ma délelőtt fogadta kihallgatáson *Nikolics* Fedor bárót a karlóczai szerb kongresszus kormánybiztosát, délután pedig *Menzur Mizza* herceget a persah fiát.

A nemes-ócsai mandatum

Budapest, április 17. (Saj. tud. táv.) Az igazoló bizottság ma kezdte tárgyalni

a nemes-ócsai választást, mely ellen tudvalevőleg ellenzéki részről petíciót adtak be. A petícionálók képviselője *Günther* Antal előadta az ismert tényállást és kérte a választás megsemmisítését. *Balkai* védő iparkodott bizonyítani az ellenzék terrorizmusát és igazolni a választási elnök eljárását. A bizottság holnap folytatja ülését, ítéletet valószínűleg szerdán fog hozni.

Hirsch báróné hagyatéka.

Budapest, április 17. (Saj. tud. táv.) *Hirsch* báróné az ausztriai és magyarországi jótékony intézeteknek *negyven millió* frankot hagyott.

Hágai konferencia.

Budapest, ápril 17. (Saj. tud. táv.) A hágai nemzetközi békekonferencia szervezeti szabályai csak részenként jutnak nyilvánosságra. Az ott képviselt hatalmaknak akár mennyi képviselőjük is lesz, egy-egy hatalomnak csak *egy* szavazata lesz.

Orosz lakoma Bécsben.

Bécs, ápr. 17. Az orosz templom felszentelése alkalmából az orosz nagykövethet adott tegnapi ebéden a nagykövet először a csárra, azután *Ferencz József* királyra mondott pohárköszöntőt, a melyet hurrával és háromszoros hochal fejezett be, a melyet az egész asztaltársaság leikésen visszhangoztatott. A nagykövet azután *Jeronin* érseket, *Eielmansegg* gróf helytartót a templom építőit, *Kotov* és *Giacomelli* műépítőket, *Sabler* titkos tanácsos, *Fapnist* grótnét és *Jeronin* érsek *Kapnist* gróf nagykövetet köszöntötte föl. (Magy. Táv. Ir.)

Sztrájk.

Charleroi, ápr. 17. A nemzeti bányamunkás-egyesület ma elhatározta, hogy holnap négy belgiumi községben proklamálják az általános sztrájkot. A charleroi bányamunkások egyesülete azt határozta, hogy május 1-én kezdi meg a sztrájkot. A bányamunkások 20 százalékos béremelést kívánnak. (Magy. Táv. Ir.)

A helyzet Görögországban.

Athén, ápr. 17. Egy csoport különféle pártállású képviselő *Zaimisz* volt miniszterelnök ellen bizalmatlansági szavazatot akar indítványozni a kamarában, a melyben alkotmány sértéssel vádolják a volt miniszterelnököt. *Theotokisz* miniszterelnök magatartása nagyon tartózkodó. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, április 17. A »Figaró« mai számában folytatja *Picquart* november hó 28-iki vallomásainak közlését. *Picquart* kijelenti, hogy meg van győződve róla, hogy az az ügyirat, amelyben a *cette canaille de D . . .* szavak előfordulnak, 1893-ban vagy 1894-ben került a miniszteriumhoz és hogy *Dreyfusszal* nem hozható kapcsolatba, vagy legalább nem nagyobb mértékben, mint a titkos iratcsomó. *Picquart* azután elmondta, hogyan került a bordereau a miniszteriumba. A pör folyamán *Du Paty de Clam* azt mondta

Picquartnak, hogy *Dreyfus* úgy találta, hogy a bordereau írása hasonlít *Brault* nevű tisztársának az írásához. *Esterházy* szintén elmondta, hogy valaki, állítólag *Brault* százados, megszerezte magának az ő írását. *Picquart* azután a revízióbizottságról, *Dreyfus* lefokozásáról és ártatlanságának hangoztatásáról beszélt, továbbá arról, hogy hogyan került a miniszteriumba a »Petit Bleu.« Azt hiszi, hogy ezen az okiraton javításokat tettek, mikor ő már megvált a miniszteriumtól. *Picquart* azt mondja továbbá, hogy *Esterházy* nem ismerte, mielőtt a bordereau a miniszteriumba került. Akkor tudakozódott róla *Cure* ezredesnél és megfigyeltette egy rendőrrel. Így szerzett tudomást *Esterházy* szegényes helyzetéről és nem tisztességes viselkedéséről. A bázeli találkozásról azt mondja *Picquart*, hogy *R. C.* idegen ügynök ajánlkozott, hogy az árulás tetteséről, aki állítólag ezredes volt, felfelvilágosítást ad. *Lauth* és *Henry* azonban később biztosították róla, hogy az az ügynök semmit sem akart mondani. Mikor *Picquart* megtudta, hogy *Esterházy* lépéseket tett, hogy bejusson a vezérkarba, értesítette erről *Boisdeffre* tábornokot és a minisztereket és minthogy *Esterházytól* származó levelek voltak nála, kimutatta *Esterházy* írásának a bordereau írásával való hasonlatosságát. *Picquart* megvizsgálta a titkos iratcsomót és csak egy fontos ügyiratot talált benne, amely épp úgy hozható kapcsolatba *Esterházyval*, mint *Dreyfusszal*. *Picquart* határozottan visszautasítja a »Petit Bleu« kapcsán ellene támasztott vádakot és *Henryre* hárítja az ellene intézett üzemeket. *Henrynek* *Esterházyhoz* való viszonyát *Picquart* nem ismeri. A tanu úgy vette észre, hogy a revízió érdekében való mozgalom akkor kezdődött, amikor ő *Boisdeffre* tábornokkal közölte kétségeit. Elmondja, hogy *Bertillon* értesítette őt, hogy *Dreyfus* érdekében mozgalom fog megindulni. (M. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Az Államvasutak 1898-iki eredményei. Az Államvasutak tavalyi pénzügyi eredményei most már véglegesen meg vannak állapítva. Tekintve a tavalyi kedvezőtlen viszonyokat, ezeket az eredményeket kielégítőnek, sőt kedvezőnek lehet mondani. A bevétel ugyanis 800,000 forinttal haladta túl az előirányzatot. Minthogy azonban a kiadás is 1½ millióval haladta túl az előirányzatot, a végeredmény az, hogy netto jövedelem körülbelül hétszáz ezer forinttal kedvezőlenebb az előirányzatnál. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy egyedül a gabona forgalomnál körülbelül három millió forintot tevő visszaesés mutatkozott, s hogy továbbá az állatforgalomnak némely részei ugyszólván teljesen szüneteltek, mindenki méltányolni fogja, hogy ily mostoha évben mégis sikerült ezt az eredményt elérni. Ez mindenestre úgy a folyó évré, mit *M. Á. V.* jövő pénzügyi helyzetére nézve igen megnyugtató kilátást nyújt.

Reich Jenő és Társa Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Ertéktőzsde

Budapest, április 15.

Az irányzat gyenge.	
Osztrák hitel	358.10
Magyar hitel	397.50
Államvasut	365.90
Rimamurányi	307.—

Magyar jelzalog	249.—
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

Az irányzat nyugodt.

Bécs, április 17.

Osztr. hitel	371.25
Magyar hitel	390.40
Allamvasut	366.15
Birodalmi márka	58.75

Határidők.

Az irányzat gyenge.

Buza áprilisra	9.04
Buza októberre	8.25
Uj tengeri	4.45
Rozs őszre	7.45
Zab őszre	5.76
Tengeri augusztusra	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. április 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.70
Magyar koronajárdék	97.30
Magyar vasuti kölcson aranyban 4/10%	121.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/10%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	3675
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.40
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.75
Magyar nyeresemény-sorsjegy-kölcsön	163.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	138.35
Osztrák járadék papirban	100.00
Osztrák járadék ezüstben	100.40
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészvény	925.—
Magyar hitelbankrészvény	384.25
Osztrák hitelintézeti részvény	369.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	363.20
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	358.60
Németbirodalmi márka	58.45
London vista	120.70
Párisi vista	47.85
20 márkás arany	11.80

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becses lapja f. évi ápril hó 16-iki számában, Nagyváradon, Kert-utczán lévő »Olasz Bodega« czég alatt vezetett bortüzletemben e hó 15-én megejtett borvizsgálat alkalmával közölve, hogy nálam a borok marhavérrel hamisítottak, mi, ha való volna, jó hírnevű bortüzletem és bormérésem teljes tönkretételére vezetne; miután pedig ezen állítás minden alapot nélkülöz s a Budapesten megejtendő hivatalos vizsgálat fogja a tisztá igazságot kideríteni, addig is, míg hivatalos adatokkal, ezen teljesen alaptalan ráfogást, megezáfolván, üzleti reputációm megvédése s a t. közönség megnyugtatósa céljából köztudomásra hozom, hogy a nálam talált marhavér az üres hordók abroncsainak bemázolására szolgál, ami azért szükséges, mert ezen hordókat Fiumén át Sziciliába 14 napig is tartó tengeri úton, rendszerint vitorlás hajókkal továbbítatom s miután ezen hordók a vitorláshajók fedélzetén vannak elhelyezve s ott a tengeri viharok által felkorbácsolt tengeri vízzel való átázása folytán, az abroncsok megrozsdásodhatnak s ezen megrozsdásodás által a hordók szétmehetnek, szükséges a rozsdá ellen vérrrel való bekenés.

Ez tehát az üzletemben talált marhavér története s csakis irigy concurrens agyában megszülemlétt mese az, amit ezen vérrrel kapcsolatban a jelzett közlemény tartalmaz; úgy az sem felel meg a valóságnak, hogy borlopó végén vérnyomok találtak.

Maradtam tekintetes szerkesztő urnak alávetatos szolgálja

Leonardó Sangiorgó,
olasz bodegatulajdonos.

* E rovat alatt megjelent közleményért nem vállal felelősséget a Szerk.

M. kir. szab. osztálysorsjáték

főelárusítója

a Bihar megyei takarékpénztár

ajánl sorsjegyeket a IV. sorsjáték 1-ső huzásához eredeti árakon. Huzás már a jövő hónapban.

➔ A nyereseményeket a z o n n a l készpénzben fizetjük. ➔

Sorsjegyeink kaphatók:

a Bihar megyei takarékpénztár üzlethelyiségében Kossuth-u Lukács Mór tőzsdéjében, Bémer-tér.

K. Frankl Mari tőzsdéjében, Nagypiacz-tér.

Weisz Ignáczné tőzsdéjében, Szt. László-tér.

Hirdetések felvétetnek

a

a „Tiszántúl” kiadóhivatalában.

Uj festéküzlet. Kizárólag festékárak.

GALLOVITS M.

Nagyvárad, Nagy-Teleky-u., 532. Saját ház.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy helyben Nagy-Teleky-utczá 532. szám alatt, egy a mai viszonyoknak megfelelő

festéküzletet

nyitottam. — Üzletemet az e szakmába vágó összes cikkekkel berendeztem; u. m: porfestékek, olajban tört festékek, butor-, kocszi- és padlólakkok, parketfénymáz, bronzok sárga, fehér, vörös és zöldszínekben, továbbá nagyválasztéku piktor és mázó ecsetek, meszelők, surolókefék, ugyszintén házfedél festéshez igen ajánlatos karbolineum, vörös, zöld és barna színekben.

Miután festéktörő gépekkel rendelkezem, olajban tört festékeket és karbolineumot tetszés szerinti színekben bármikor készíthetek és azokat gyári árnál is sokkal olcsóbban árusíthatom.

A midőn a t. vevőközönség pártfogását kérem, bátorodom megjegyezni, hogy főtörekvésem leendő a n. é. közönség nagyrabecsült meglegedését kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

GALLOVITS M.